KOMPARACE TEMATICKÉ STRUKTURY ČASOPISECKÝCH PUBLIKACÍ ČESKÝCH A EVROPSKÝCH EKONOMŮ (1999 – 2002)

Martin MACHÁČEK, Ekonomická fakulta Vysoké školy báňské – Technické univerzity, Ostrava

1. Úvod

Atributem vědy je komunikace. Jak soudí Laband a Tollison (2000), vědecký objev učiněný jednotlivcem či malou skupinou lidí nabývá na hodnotě tehdy, jestliže jej akceptují ostatní příslušníci vědecké komunity. Vyloučíme-li z našeho uvažování takové formy prezentace dosažených výsledků výzkumu, jakou je teroristický útok provedený za pomoci nové zbrojní technologie, dostáváme se k standardním komunikačním médiím používaným ve vědě – seminářům, konferencím, knihám a časopisům. Vzhledem k prohlubující se internacionalizaci vědy, zkracujícímu se „cyklu životnosti“ nových vědeckých objevů a rostoucím nákladům na alternativní způsoby komunikace nepřekvapuje, že se mezi vědci stále výrazněji prosazuje komunikace na stránkách odborných časopisů (viz Fletcher, 1971; Liebowitz a Palmer, 1984; Laband a Piette, 1994).¹⁾

Časopisecké publikace jsou díky svému významu pro komunikaci mezi vědci považovány za užitečný zdroj informací o průběhu a aktuálním stavu výzkumu. Podíváme-li se konkrétně na ekonomii, jsme konfrontováni s velmi rozsáhlým souborem prací, jejichž autoři využívají časopiseckých publikací k analýzám produktivity výzkumníků (viz Medoff, 1989; Dusansky a Vernon, 1998; Coupé, 2002) a výzkumných pracovišť (např. Baumann et al., 1987; Jansen, 1991; Lucas, 1995) z hlediska počtu publikovaných stránek, k identifikaci institucionální příslušnosti příspěvatele do časopisů (viz Laband, 1985; McDowell a Amacher, 1986; Bairam, 1994), ke zkoumání vlivu jednotlivých časopisů (viz Laband a Sophocleus, 1985; Diamond, 1989a; Stigler et al., 1995), statí (viz Diamond, 1989b; Coupé, 2002), výzkumníků (např. Medoff, 1989) a výzkumných pracovišť (viz Davis a Papanek, 1984; Blair et al., 1986), z hlediska citací apod. Mezi náměty zpracovávané v diskutované oblasti náleží rovněž tematická struktura časopiseckých publikací, k níž v této stati budu upírat svou pozornost.

*) Stať je rozšířenou a přepracovanou verzí příspěvku, který byl přednesen pod názvem „Je česká ekonomie ‚evropská‘, či ‚specifická‘?“ na 2. výroční konferenci České společnosti ekonomické konané v listopadu 2002 v Praze. Autor děkuje Tomáši Cahlíkovi, Jiřímu Havlovi, Viktoru Kotlánovi a dalším účastníkům konference za cenné podněty k zamyšlení. Děkuje rovněž Grantu D. Forsythovi za technickou pomoc při dokončování statě.

1) O tom, že odborné časopisy jako komunikační médium zaujímají významnou pozici rovněž v tuzemském prostředí svědčí skutečnost, že v letech 2000 – 2002 vzniklo na Ekonomické fakultě VŠB-TU v rámci řešení výzkumného záměru MSM 275100015 celkem 1050 publikačních výstupů, z nichž 26,29 % zaujímaly časopisecké výstupy (viz Roční hodnocení výzkumného záměru, 2002). Daleko nejpočetnější skupinou publikačních výstupů byly články ve sbornících (60,86 %), zatímco např. odborné monografie či kapitoly v odborných knihách představovaly podle uvedeného zdroje pouhých 3,62 %, resp. 3,90 % z celkového počtu publikací.

2. Přehled dosavadních poznatků

Coupé (2002) sleduje 704 časopisů zařazených do elektronické databáze EconLit a porovnává JEL kódy (viz tabulka 1) článků uveřejněných v těchto časopisech v letech 1969 – 2000.²⁾ Zjišťuje, že 9,4 % všech uveřejněných stránek náleží mikroekonomické problematice, 9,0 % ekonomii práce, 8,7 % ekonomickému rozvoji a růstu, 8,2 % makroekonomii a 4,9 % kvantitativním metodám. Autor též uvádí procentuální zastoupení jednotlivých klasifikačních kategorií systému JEL pro každý ze sledovaných časopisů.

Tabulka 1

Klasifikační kategorie dle systému JEL (Journal of Economic Literature)

Symbol	Tematický celek
A	Obecná ekonomie a výuka
B	Metodologie a dějiny ekonomických učen
C	Matematické a kvantitativní metody
D	Mikroekonomie
E	Makroekonomie a monetární ekonomie
F	Mezinárodní ekonomie
G	Finance
H	Veřejná ekonomie
I	Zdraví, vzdělání a blahobyt
J	Ekonomie práce a demografická ekonomie
K	Právo a ekonomie
L	Průmyslová organizace
M	Podniková ekonomie, marketing a účetnictví
N	Dějiny hospodářství
O	Ekonomický rozvoj, technologická změna a růst
P	Ekonomické systémy
Q	Ekonomie zemědělství a ekonomie přírodních zdrojů
R	Ekonomie sídel, rurální a regionální ekonomie
Z	Jiná speciální témata

Pokud jde o primární tematickou orientaci časopisů, podle kritéria největšího relativního zastoupení příslušných kódů JEL spadá nejvíce časopisů do oblasti ekonomického rozvoje a růstu (87 titulů), poté následují skupiny časopisů z oblasti makroekonomie a monetární ekonomie (84 titulů), financí (76 titulů) a meziná-

2) EconLit je elektronickou databází Americké ekonomické asociace (AEA) a existuje od roku 1969. Tato databáze obsahuje četné údaje o časopiseckých statích, knihách, sbornících prací, pracovních studiích a doktorských disertačních pracích (viz www.econlit.org). Kódy JEL jsou součástí podrobného a mezinárodně uznávaného klasifikačního systému *Journal of Economic Literature* (JEL), jenž umožňuje zařadit příslušnou publikaci podle její tematické orientace (viz www.aeaweb.org/journal/elclasjn.html).

rodní ekonomie (63 titulů). Časopisy věnované převážně mikroekonomii se nacházejí na šestém místě pomyslného žebříčku (51 titulů), ovšem pokud bychom k této skupině přičetli časopisy věnované tzv. průmyslové organizaci (39 titulů), rázem by se takto agregovaná skupina periodik vyhoupla do čela.

Ještě zajímavější pohled skýtá přehled nejfrekventovanějších kódů JEL ve skupině vysoce prestižních mezinárodních časopisů, často označovaných jako tzv. „core journals“ ekonomické vědy (viz Diamond, 1989a). K těmto časopisům různí autoři řadí tituly *The American Economic Review* (AER), *Journal of Political Economy* (JPE), *The Quarterly Journal of Economics* (QJE), *Econometrica* (ECNMTRCA), *The Review of Economic Studies* (RES), *The Review of Economics and Statistics* (RE&S), *Journal of Economic Theory* (JET), *Journal of Monetary Economics* (JME), *The Economic Journal* (EJ), resp. (s jistými výhradami) *European Economic Review* (EER).³⁾ Tabulka 2 zobrazuje procentuální zastoupení tří nejčtenějších kódů JEL ve zkoumaném období a dále – nenáleželi-li tyto kódy mezi nejčtenější – i procentuální zastoupení kódů D, E a L.

Tabulka 2

Podíl nejfrekventovanějších JEL kódů ve vybraných mezinárodních časopisech (v %)

Název periodika	Zkoumané období	1. kód JEL	2. kód JEL	3. kód JEL	kódy JEL D, resp. E	kód JEL L
AER	1969 – 2000	D (17,3)	J (14,2)	E (12,5)	x	(6,1)
JPE	1969 – 2000	D (21,6)	J (15,1)	G (10,0)	E (9,5)	(7,5)
QJE	1969 – 2000	J (18,6)	D (17,5)	O (11,3)	E (10,0)	(7,2)
JET	1969 – 2000	D (51,2)	C (23,4)	E (7,7)	x	(2,8)
RES	1969 – 2000	D (30,0)	C (16,7)	E (10,4)	x	(7,4)
RE&S	1969 – 2000	J (15,1)	E (14,3)	C (11,2)	D (10,3)	(10,6)
ECNMTRCA	1969 – 2000	C (44,5)	D (31,2)	J (5,4)	E (3,5)	(3,4)
JME	1975 – 2000	E (57,6)	G (10,6)	O (9,6)	D (4,3)	(1,4)
EJ	1969 – 2000	E (15,6)	J (13,7)	D (13,0)	x	(5,3)
EER	1973 – 2000	E (19,8)	F (15,8)	D (13,7)	x	(8,2)

Pramen: Coupé, 2002, s. 30, vlastní úprava.

Z tabulky 2 je zřejmé, že alespoň pokud jde o nejrenomovanější mezinárodní časopisy vycházející v angličtině, lze za klíčová témata ekonomického výzkumu považovat mikroekonomii (D), makroekonomii a monetární ekonomii (E), ekonomii práce a demografickou ekonomii (J), matematické a kvantitativní metody (C), resp. finance (G) a ekonomický rozvoj, technologickou změnu a růst (O). Je přitom příznačné, že mikroekonomické problematice přispěvatelé do zmíněných časopisů v průměru přikládají přinejmenším stejný význam, jako problematice makroekonomické.

3) Časopis *European Economic Review* existoval v letech 1969 – 2002 a od roku 1986 byl – vedle časopisu *Economic Policy* – oficiálním periodikem Evropské ekonomické asociace (EEA). Od března 2003 byl tento časopis nahrazen zcela novým periodikem vycházejícím pod názvem *Journal of the European Economic Association* (JEEA).

Kromě prezentované komplexní zahraniční studie existují v tuzemské literatuře podstatně skromnější práce (viz Macháček, 2002; Klusoň, 2003), které se zabývají tematickou strukturou českých akademických publikací.

Macháček (2002) analyzuje časopis *Politická ekonomie* v období 1999 – 2001 a dále srovnává tematickou strukturu tohoto periodika se strukturou časopisu *European Economic Review* v roce 2000. Navíc provádí komparaci tematické struktury *Politické ekonomie* a dalšího tuzemského časopisu *Finance a úvěr* v roce 2001 a výsledky této komparace představuje v grafické podobě. Z analýzy mimo jiné vyplývá, že zatímco „... Politická ekonomie zveřejňuje (byť sporadicky) příspěvky týkající se obecné ekonomie a výuky (A), podnikové ekonomie, marketingu a účetnictví (M), resp. hospodářských dějin (N) a silně vyzdvihuje problematiku metodologie a dějin ekonomických učen (kategorie B), v EER se tato témata takřka nevyskytují. Oproti tomu čtenáři EER mají daleko větší příležitost seznámit se s mikroekonomickou problematikou (D), ekonomik práce a demografickou ekonomik (J), případně s problematikou průmyslové organizace (L) než čtenáři tuzemského časopisu“ (Macháček, 2002, s. 232). Analýza rovněž odhaluje relativně větší zastoupení makroekonomie, mezinárodní ekonomie, financí, veřejné ekonomie, ekonomie práce a ekonomických systémů v časopisu *Finance a úvěr*.

Klusoň (2003) se zaměřil pouze na časopis *Politická ekonomie* v letech 1998 – 2001 a v prvním pololetí roku 2002. Stejně jako autor předchozí práce sleduje kódy JEL u všech publikovaných statí na základě údajů uvedených samotnými tvůrci statí.⁴⁾ Relativní význam jednotlivých oborů ekonomie je však odhadován celkovým počtem alokací kódů JEL pro každou z 19 kategorií klasifikace JEL. Tento postup přináší poněkud odlišné výsledky než postup uplatňovaný v předchozí studii, kdy je zohledňován procentuální podíl konkrétního kódu JEL na součtu všech kódů JEL uvedených v článku (viz kapitola 3 této statí). Uvedenou metodikou autor dospívá ke zjištění, že relativně nejčetnější zastoupení mají v *Politické ekonomii* makroekonomie a monetární ekonomie (107 alokací, tj. 21,7 % z celkem 492 alokací), dále mezinárodní ekonomie (56 alokací, 11,4 %), ekonomický rozvoj a růst (51 alokací, 10,4 %), metodologie a dějiny ekonomického myšlení (49 alokací, 10,0 %), matematické a kvantitativní metody (47 alokací, 9,6 %) a mikroekonomie (39 alokací, tj. 7,9 %).

Společným jmenovatelem obou tuzemských prací je zjištění, že „publikované statí ve své většině spadají do oblasti makroekonomie a že pozornost autorů věnovaná mikroekonomickým problémům byla daleko nižší“ (Klusoň, 2003, s. 20). Dané zjištění je ovšem v rozporu s výsledky dosaženými pro šest z deseti vysoce renomovaných mezinárodních časopisů (viz tabulka 2), v nichž mikroekonomická problematika nad makroekonomickou dominuje (viz Coupé, 2002). Navíc prezentovaná zahraniční studie zjištění tuzemských autorů potvrzuje – v případě časopisu *Politická ekonomie* činí identifikovaný podíl mikroekonomie na celkovém objemu témat (dle kritéria počtu publikovaných stránek) 5,3 %, zatímco podíl makroekonomie a monetární ekonomie činí 17,9 %. V případě časopisu *Finance a úvěr* je pak rozdíl v četnosti zastoupení obou témat ještě zřetelnější (1,3 %, resp. 21,8 %).

Je třeba doplnit, že Coupé (2002) dospívá k těmto výsledkům na základě analýzy období 1997 – 2000 (*Finance a úvěr*), resp. 1998 – 2000 (*Politická ekonomie*). To je možné proto, že autor nepracuje s kódy JEL uvedenými v publikovaných statích, ale používá alternativní metodiku výzkumu (viz kapitola 3 této statí).

3. Cíl a metodika výzkumu

4) Je ovšem poněkud nejasné, jakým způsobem byly získávány kódy JEL pro rok 1998, neboť časopis *Politická ekonomie* uveřejňuje tyto kódy od čísla 2/1999 (časopis *Finance a úvěr* od čísla 7-8/1999).

Je samozřejmě možné si klást otázky směřující k tomu, proč jsou oba přední tuzemské ekonomické časopisy svým skutečným tematickým zaměřením (v porovnání s mezinárodními periodiky typu AER, JPE či EER) specifické. To platí především o časopisu *Politická ekonomie*, který redakce pojímá jako časopis se širokou tematickou orientací. V případě časopisu *Finance a úvěr* lze totiž do jisté míry oprávněně argumentovat tím, že jeho faktická tematická struktura odráží deklarovanou specializaci časopisu, takže by tato struktura měla být spíše srovnávána se strukturou úžeji profilovaných časopisů typu JME.⁵⁾ Za zajímavější otázku nicméně považuji to, zda čeští ekonomové uveřejňující své příspěvky v tuzemských časopisech jeví o některá témata zájem, jenž je významně odlišný od zájmu jejich zahraničních kolegů publikujících v zahraničních časopisech. Jinými slovy: v této stati se na rozdíl od výše zmíněných studií zabývám analyzováním tematické struktury časopiseckých statí **českých**, resp. **zahraničních autorů**. S využitím časopiseckých publikací se tedy pokouším identifikovat totožnosti a rozdíly v nedávném zaměření ekonomického výzkumu doma a ve vyspělých zemích zbytku světa.

Metodický postup je následující. Nejprve z vlastnoručně vytvořené databáze 302 statí⁶⁾ publikovaných v časopisech *Politická ekonomie* a *Finance a úvěr* v letech 1999 – 2002 vylučuji statě zahraničních autorů. Selekčním kritériem přitom není obtížně zjistitelná národnost autora či jeho občanství, ale v souladu se standardně používanou metodikou jeho institucionální příslušnost. Při takto prováděné selekci tuzemských a zahraničních autorů se ovšem nabízejí dvě možnosti. Buď je referenční bázi údaj o autorově institucionální příslušnosti uveřejněný spolu s jeho statí v časopisu nebo se vychází z údaje poskytnutého institucí, v níž právě autor publikace působí (zde je možno využít též domovských www stránek jednotlivých pracovišť). Obě zmíněné alternativy mají své výhody a nevýhody, neboť zatímco v rámci první z nich je uplatňován historický pohled na zkoumanou problematiku („Které publikace vznikly v prostředí tuzemských institucí, jež v době jejich přípravy poskytovaly autorům zázemí?“), druhá z alternativ zdůrazňuje aktuální stav v oblasti alokace lidského kapitálu („Kterými publikacemi se již honosí autoři, jež v současnosti pracují pro určitou instituci využívající jejich služeb?“). Je třeba konstatovat, že v této stati uplatňuji **první alternativu**, takže např. publikaci Mojžíra Hampla, toho času působícího na britské University of Surrey, nepovažuji za publikaci tuzemského autora, i když nepochybně není státním příslušníkem Spojeného království. Analogicky v principu považuji za tuzemskou publikaci článek uveřejněný zahraničním státním příslušníkem, jenž v době přípravy tohoto článku působil na pracovišti v České republice.

Poté, co je k dispozici databáze statí „českých“ autorů (ve výše uvedeném, institucionálním slova smyslu), analyzuji kódy klasifikačního systému JEL **uvedené v příslušném časopisu**. Na tomto místě je nezbytné vyzdvihnout skutečnost, že vycházím z údajů poskytnutých samotnými autory statí, neboť redakce všech analyzovaných časopisů (včetně časopisu EER) požadují po autorech jejich vlastní zařazení článků do alespoň jedné z kategorií systému JEL. Zvolený postup ale nekoresponduje s postupem použitým v prezentované zahraniční studii, jejímž auto-

5) Je ovšem pravdou, že např. v roce 2001 bylo možno ve *Financích a úvěru* nalézt 14 základních klasifikačních znaků JEL z 19 existujících, v *Politické ekonomii* pak jen o dva znaky více (viz Macháček, 2002).

6) V případě časopisu *Politická ekonomie* považuji za statě i tzv. konzultace. Pokud jde o časopis *Finance a úvěr*, neberu v této stati v potaz čísla obsahující synopse referátů přednesených na výročních konferencích České společnosti ekonomické a rovněž tzv. expozé ministra financí.

rem je Coupé (2002). V zahraniční studii jsou totiž zkoumány nikoliv kódy JEL, které článkům přiřadili jejich autoři, ale kódy, které přiřadil tým pracovníků provozovatele databáze EconLit. Jak sám Coupé podotýká, tým sice do jisté míry zohledňuje původní volbu kódů autory článků, v mnoha případech však článkům přisuzuje zcela jiné kódy podle svého uvážení. Rozdíl v použité metodice napomáhá vysvětlení, proč jsou výsledky zahraniční studie pro oba české časopisy i EER kvantitativně odlišné od výsledků, které jsem získal já.⁷⁾

Při analýze kódů klasifikačního systému JEL narážíme na problém, že většině z článků je přisouzeno několik kódů a kromě toho mnohé z článků nejsou dílem jediného autora. Je také obvyklé, že i když je autorství článku připisováno pouze jedné osobě, vykazuje příslušnost k několika institucím. Protože někteří ze spoluautorů článku či některé z institucí, pro něž autor článku pracuje, nemusejí být tuzemského původu, je tato skutečnost při analýze zohledněna započítáním alikvotní části článku připadající na tuzemského tvůrce. Celá metodika zkoumání kódů JEL pak vypadá takto:

- jestliže článek obsahuje n různých typů klasifikačních kódů z celkového počtu 19 možných (viz tabulka 1) a jeho autor či autoři vykazují výhradně tuzemskou institucionální příslušnost, připadá na konkrétní klasifikační kód X podíl rovnající se $(1/n)$ daného článku,

- jestliže článek obsahuje n různých typů klasifikačních kódů z celkového počtu 19 možných a je společným dílem z autorů, z nichž je m autorů tuzemských ($z = m$), připadá na konkrétní klasifikační kód X podíl rovnající se $(m/n z)$ daného článku,

- jestliže článek obsahuje n různých typů klasifikačních kódů z celkového počtu 19 možných a jeho autor vykazuje příslušnost k y institucím, z nichž je k institucí tuzemských ($y = k$), připadá na konkrétní klasifikační kód X podíl rovnající se $(k/n y)$ daného článku.

Po ukončení analýzy kódů JEL prováděné v souladu s popsanou metodikou přistupuji k sumarizaci zjištěných podílů klasifikačních kódů na jednotlivých článcích v rámci konkrétního roku. Výsledná čísla (zaokrouhlená směrem nahoru na tři desetinná místa) nás v podstatě informují o tom, kolik článků z celkového počtu publikací v tomto roce bylo tematicky orientováno na každou z 19 klasifikačních kategorií. Tak např. hodnota 1,000 v případě kategorie R indikuje, že čtenář zájímající se o regionální problematiku by v příslušném ročníku periodika objevil informace ekvivalentní jednomu monotematickému článku věnovanému dané problematice (byť by tyto informace mohly být roztroušeny v několika článcích). Zvolený způsob zkoumání tematické struktury článků má odrážet rozdíly mezi články, které jejich autoři považují za úzce tematicky zaměřené, a články, v nichž se podle názorů jejich tvůrců kombinuje vícero témat. Uvědomuji si ovšem slabiny tohoto přístupu související s tím, že počet a různorodost kódů JEL přidělovaných článkům jsou výrazem subjektivního postoje autorů článků. Je více než pravděpodobné, že část autorů má **systematický sklon** přidělovat svým článkům pouze jeden či dva kódy, zatímco další část autorů přiděluje svým článkům až šest kódů JEL.

Abych potlačil nežádoucí vliv kolísajícího množství zkoumaných článků v jednotlivých ročnících periodika, resp. vliv odlišného počtu článků vycházejících v porovnávání periodických, přepočítávám ještě dosažené kumulativní hodnoty

7) Je diskutabilní, zda při zkoumání tematické struktury časopiseckých publikací je vhodnější pracovat s kódy JEL zveřejněnými v časopisech na popud autorů nebo s kódy JEL volenými nezávisle na mínění autorů článků nějakou hodnotící komisí. Ve prospěch prvního z případů je možno argumentovat tím, že autoři by sami měli nejlépe vědět, o čem skutečně ve svých článcích píší. Ve prospěch druhého případu zase hovoří lepší srovnatelnost dosažených výsledků napříč souborem různorodých časopiseckých titulů.

kódů JEL na procentuální hodnoty. Takto získané hodnoty následně vypovídají o poměrném zastoupení každé z 19 základních klasifikačních kategorií na celkovém počtu článků uveřejněných tím či oním časopisem v daném roce. Znalost relativního významu základních tematických oblastí v časopisech *Politická ekonomie* a *Finance a úvěr* (zjištěných analýzou „tuzemských“ statí a jejich částí) již bezprostředně umožňují porovnání se zvoleným zahraničním příkladem. Tím je periodikum *European Economic Review* v období 1999 – 2002.⁸⁾

Časopis EER byl zvolen jako reprezentant zahraničního ekonomického výzkumu proto, že ve sledovaném období sloužil jako platforma pro prezentaci výsledků práce ekonomů sdružených v Evropské ekonomické asociaci. Výhodou tohoto periodika je také to, že jde o vysoce prestižní časopis věnovaný pestré paletě témat, jenž přes svůj deklarovaný mezinárodní charakter vykazuje dlouhodobě vysoký podíl statí autorů působících v evropských institucích (viz Elliott et al., 1998; Kalaitzidakis et al., 1999). Postup při analýze tematické struktury statí publikovaných v EER je analogický postupu uplatňovanému v případě *Politické ekonomie*, resp. *Financie a úvěru* s tím, že z vlastnoručně vytvořené databáze 375 statí vylučují statě autorů s mimoevropskou a tuzemskou institucionální příslušností. Zkoumám tak výhradně relativní význam základních tematických oblastí v časopiseckých publikacích cizích „evropských“ autorů, což skýtá (vzhledem k takřka úplné absenci statí autorů z postsocialistických zemí ve sledovaném období) zajímavou příležitost porovnat výzkumné zaměření ekonomů působících ve vyspělé Evropě a v České republice.⁹⁾

Za účelem této komparace agreguji výsledky dosažené separátně pro oba domácí časopisy a s agregáty nakládám jako s indikátory výzkumné orientace české ekonomie.

4. Empirická zjištění

Jak v případě domácích časopisů, tak v případě zahraničního periodika odhaluji tematickou strukturu statí autorů s požadovanou institucionální příslušností a výsledky uvádím v absolutní i relativní podobě pro jednotlivé roky a dále jako čtyřletý průměr (viz tabulka 3 a 4).

8) Zkoumané období bylo zvoleno s ohledem na období, pro něž disponuji požadovanými vstupními údaji v případě obou domácích časopisů. Je rovněž pravdou, že vzhledem k značné náročnosti „manuálního“ sběru dat a jejich zpracování nebylo v případě EER úmyslně zvoleno období delší.

9) V období 1999 – 2002 byly v časopisu EER uveřejněny pouhé dva články autorů s institucionální vazbou k postsocialistickým zemím s transformující se ekonomikou. Konkrétně šlo o články Jánose Kornaie (s podílem klasifikačního kódu X ve výši 0,167) a Filera s Hanouskem (s podílem kódu X ve výši 0,75), oba publikované v roce 2001. Jelikož druhý z těchto článků byl ze souboru zkoumaných zahraničních (a zároveň „evropských“) statí vyloučen, je možno – s ohledem na nízkou váhu kódu X v případě Kornaiovy statě – interpretovat výsledky dosažené analýzou EER jako výsledky pro „vyspělou“ Evropu.

Tabulka 3

Agregát dvou českých akademických periodik: tematická struktura statí autorů s tuzemskou institucionální příslušností (1999:2 – 2002:12)

kategorie JEL	1999	2000	2001	2002	1999 (%)	2000 (%)	2001 (%)	2002 (%)	průměr 1999 – 2002 (%)
A	0,500	0,583	1,000	1,583	1,010	0,953	1,404	2,314	1,420
B	9,643	6,000	7,750	3,783	19,481	9,810	10,878	5,530	11,425
C	1,500	4,750	5,566	10,033	3,030	7,766	7,812	14,665	8,318
D	1,571	3,866	3,754	7,216	3,174	6,321	5,269	10,548	6,328
E	13,809	15,350	17,874	16,841	27,898	25,260	25,088	24,617	25,716
F	4,699	9,566	9,727	7,916	9,493	15,749	13,653	11,571	12,617
G	4,659	4,667	7,392	3,367	9,412	7,630	10,375	4,922	8,085
H	2,179	5,551	2,583	5,249	4,402	9,075	3,625	7,673	6,194
I	1,000	0,500	1,583	0,500	2,020	0,817	2,222	0,731	1,448
J	0,667	1,950	1,254	1,750	1,348	3,188	1,760	2,558	2,214
K	0,143	0,700	0,650	0,667	0,289	1,144	0,912	0,975	0,830
L	1,000	0,500	2,778	0,967	2,020	0,817	3,899	1,413	2,037
M	0,000	0,333	0,333	0,100	0,000	0,544	0,467	0,146	0,289
N	0,143	0,583	0,500	0,500	0,289	0,953	0,702	0,731	0,669
O	2,259	3,033	5,676	5,517	4,564	4,959	7,967	8,064	6,389
P	4,727	2,816	2,326	2,424	9,550	4,604	3,265	3,543	5,241
Q	0,000	0,000	0,500	0,000	0,000	0,000	0,702	0,000	0,176
R	1,000	0,250	0,000	0,000	2,020	0,409	0,000	0,000	0,607
Z	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
průměr	2,605	3,210	3,750	3,495	5,263	5,263	5,263	5,263	5,263
modelový počet článků (a)	49,499	60,998	71,246	68,413	x	x	x	x	x
skutečný počet článků (b)	49,500	61,000	71,250	68,417	x	x	x	x	x
100a/b (%)	99,998	99,997	99,994	99,994	x	x	x	x	x
součet procent	x	x	x	x	100,000	99,999	100,000	100,001	100,00

(a) Celkem článků v databázi (s JEL): 302,000; (b) Skutečný počet českých článků: 250,167; (c) Modelový počet českých článků: 250,156; (d) **Procentuální podíl b/a: 82,837**; (e) $100 - (b/a) (\%)$ 17,163; (f) Procentuální podíl c/b: 99,996.

Poznámka 1: Absolutní hodnoty jednotlivých kategorií JEL v letech 1999 – 2002 informují o tom, kolik článků z celkového počtu publikací v jednotlivých letech bylo tematicky orientováno na příslušné kategorie (např. hodnota 1,000 v případě kategorie X v roce 2000 indikuje, že v tomto roce bylo možno v periodiku nalézt – byť v roztroušené podobě – informace odpovídající jednomu článku monotematicky zaměřenému na kategorii X).

Poznámka 2: Tabulka obsahuje údaje, které vyjadřují míru nepřesností ve výpočtech. Jde o rozdíly mezi počty článků, jež byly nejprve analyzovány (položka „skutečný počet článků“), a počty dosažené následnými kontrolními součty absolutních hodnot vypočítaných pro jednotlivé kategorie JEL (položka „modelový počet článků“). Procentuální (relativní) hodnoty kategorií byly počítány ve vztahu k modelovému počtu článků v příslušném roce a jejich součty pro jednotlivá léta rovněž netvoří vždy rovných 100 %. Všechny tyto nepřesnosti jsou dané za použití metodiky rozlišující mezi monotematickými články a články s několika udanými kódy JEL (viz část 3).

Tabulka 4

European Economic Review: tematická struktura statí autorů s evropskou institucionální příslušností mimo ČR (1999:1 – 2002:10)

kategorie JEL	1999	2000	2001	2002	1999 (%)	2000 (%)	2001 (%)	2002 (%)	průměr 1999 – 2002 (%)
A	0,667	0,200	0,000	0,000	1,158	0,289	0,000	0,000	0,362
B	0,000	0,000	0,031	0,000	0,000	0,000	0,050	0,000	0,013
C	3,450	5,350	2,498	2,875	5,991	7,736	4,011	5,030	5,692
D	9,519	12,016	7,448	8,340	16,531	17,374	11,958	14,590	15,113
E	7,018	12,843	6,267	8,925	12,188	18,570	10,062	15,614	14,109
F	7,762	3,818	10,616	3,979	13,480	5,521	17,044	6,961	10,752
G	5,424	4,780	5,472	5,208	9,419	6,912	8,786	9,111	8,557
H	3,250	5,453	3,316	5,222	5,644	7,885	5,324	9,136	6,997
I	1,583	0,250	1,833	0,000	2,749	0,361	2,943	0,000	1,513
J	5,275	8,448	10,612	6,900	9,161	12,215	17,038	12,071	12,621
K	0,000	1,055	1,667	2,167	0,000	1,525	2,676	3,791	1,998
L	5,358	7,625	4,583	8,511	9,305	11,025	7,358	14,890	10,645
M	0,375	0,000	0,000	0,333	0,651	0,000	0,000	0,583	0,309
N	0,200	0,000	0,000	0,250	0,347	0,000	0,000	0,437	0,196
O	4,389	5,288	5,441	2,584	7,622	7,646	8,736	4,521	7,131
P	1,479	1,167	0,167	0,167	2,568	1,687	0,268	0,292	1,204
Q	0,000	0,533	2,333	0,500	0,000	0,771	3,746	0,875	1,348
R	1,667	0,333	0,000	1,200	2,895	0,481	0,000	2,099	1,369
Z	0,167	0,000	0,000	0,000	0,290	0,000	0,000	0,000	0,073
průměr	3,031	3,640	3,278	3,008	5,263	5,263	5,263	5,263	5,263
modelový počet článků (a)	57,583	69,159	62,284	57,161	x	x	x	x	x
skutečný počet článků (b)	57,583	69,165	62,287	57,162	x	x	x	x	x
100a/b (%)	100,000	99,991	99,995	99,998	x	x	x	x	x
součet procent	x	x	x	x	99,999	100,000	100,000	100,001	100,002

(a) Celkem článků v databázi (s JEL): 375,000; (b) Skutečný počet evropských článků: 246,197; (c) Modelový počet evropských článků: 246,187; **(d) Procentuální podíl b/a: 65,653**; (e) $100 - (b/a) (\%)$ 34,347; (f) Procentuální podíl c/b: 99,996.

Poznámka 1: Absolutní hodnoty jednotlivých kategorií JEL v letech 1999 – 2002 informují o tom, kolik článků z celkového počtu publikací v jednotlivých letech bylo tematicky orientováno na příslušné kategorie (např. hodnota 1,000 v případě kategorie X v roce 2000 indikuje, že v tomto roce bylo možno v periodiku nalézt – byť v roztroušené podobě – informace odpovídající jednomu článku monotematicky zaměřenému na kategorii X).

Poznámka 2: Tabulka obsahuje údaje, které vyjadřují míru nepřesností ve výpočtech. Jde o rozdíly mezi počty článků, jež byly nejprve analyzovány (položka „skutečný počet článků“), a počty dosažené následnými kontrolními součty absolutních hodnot vypočítaných pro jednotlivé kategorie JEL (položka „modelový počet článků“). Procentuální (relativní) hodnoty kategorií byly počítány ve vztahu k modelovému počtu článků v příslušném roce a jejich součty pro jednotlivá léta rovněž netvoří vždy rovných 100 %. Všechny tyto nepřesnosti jsou dány za použití metodiky rozlišující mezi monotematickými články a články s několika udanými kódy JEL (viz část 3).

4. 1 Agregát domácích periodik (Politická ekonomie a Finance a úvěr)

Z tabulky 3 je patrné, že z hlediska svého relativního významu náleží do skupiny prioritních klasifikačních znaků kategorie E a F s nadprůměrným zastoupením (znázorněno tučně) ve všech sledovaných letech. To znamená, že k stabilně nejdůležitějším tematickým oblastem „čeští“ ekonomové svými publikacemi řadí makroekonomii, monetární ekonomii a mezinárodní ekonomii. Vezmeme-li jako kritérium nadprůměrné zastoupení klasifikačních znaků v rámci sledovaného období jako celku, mezi ostatními důležitými tématy tuzemského výzkumu se objeví metodologie a dějiny ekonomických učen (B), matematické a kvantitativní metody (C), mikroekonomie (D), finance (G), veřejná ekonomie (H) a ekonomický rozvoj, technologická změna a růst (O). Naopak, vyloučíme-li z našich úvah reziduální kategorii Z, zařadí se mezi v tuzemsku dlouhodobě velmi málo populární témata (s průměrně méně než jedním procentem zastoupením) ekonomie zemědělství a přírodních zdrojů (Q), podniková ekonomie, marketing a účetnictví (M), ekonomie sídel, rurální a regionální ekonomie (R), dějiny hospodářství (N), resp. právo a ekonomie (K).

Graf 1

Tematická struktura agregátů reprezentativních českých časopisů (1999 – 2002)

Graf 1 ukazuje, že některé z tematických oblastí vykazují ve zkoumaném období trvalý vzestup popularity mezi „českými“ ekonomy, zatímco zájem o jiná témata postupně klesá až k nule. Ke stále populárnějším tématům zřetelně náleží matematické a kvantitativní metody (C), resp. ekonomický rozvoj, technologická změna a růst (O), naproti tomu časem opadá zájem o regionální problematiku (R). Rovněž zprvu velmi oblíbená problematika ekonomických systémů (P) během doby zaznamenává pokles zájmu ze strany tuzemských výzkumníků.

4. 2 European Economic Review

Údaje obsažené v tabulce 4 vypovídají o tom, že za trvale prominentní témata svého výzkumu považují ekonomové z vyspělých zemí Evropy mikroekonomii (D), makroekonomii a monetární ekonomii (E), ekonomii práce a demografickou ekonomii (J), mezinárodní ekonomii (F), průmyslovou organizaci (L), finance (G),

resp. veřejnou ekonomii (H). Mezi další poměrně stabilně oblíbená témata evropského výzkumu se řadí – podle kritéria uplatňovaného již v případě tabulky 3 – ekonomický rozvoj, technologická změna a růst (O) a matematické a kvantitativní metody (C). K tématům s minimálním významem pro „evropské“ ekonomy patří (vyjma kategorie Z) metodologie a dějiny ekonomických učení (B), dějiny hospodářství (N), podniková ekonomie, marketing a účetnictví (M) a rovněž obecná ekonomie a výuka (A). Jen z tohoto výčtu je patrné, jaké panují rozdíly mezi tematickým zaměřením článků tuzemských a zahraničních ekonomů.

Stejně jako jsme schopni identifikovat v dostupné „časové řadě“ určité vývojové tendence v případě domácích časopisů, jsme tak schopni učinit v případě EER. Na jedné straně je patrné, že procentuální hodnota klasifikační kategorie právo a ekonomie (K) v průběhu času narůstá, na straně druhé je zřejmé, že hodnota kategorie obecná ekonomie a výuka (A) po počátečním poklesu dále dosahuje již pouze nuly. Jinými slovy, „evropští“ ekonomové věnují stále větší pozornost vztahu práva a ekonomie a naopak ztrácejí zájem o obecnou ekonomii a otázky výuky. Tyto a ostatní proměny zájmu „evropských“ výzkumníků o jednotlivá témata znázorňuje graf 2.

Graf 2

Tematická struktura reprezentativního evropského časopisu (*European Economic Review*, 1999 – 2002)

4. 3 Komparace výsledků analýzy mezi časopisy

Porovnáváme-li tematickou strukturu časopiseckých publikací tuzemských ekonomů a jejich kolegů z vyspělé Evropy, dospíváme k následujícím poznatkům.

Předně, je jasné patrné, že význam podnikové ekonomie, marketingu a účetnictví, resp. dějin hospodářství je v domácím i zahraničním ekonomickém výzkumu pouze marginální (relativní zastoupení klasifikačních znaků M a N činí v průměru méně než jedno procento). Taktéž je patrné, že tuzemští i „evropští“ ekonomové jeví o řadu dalších vymezených tematických oblastí podprůměrný zájem. Konkrétně jde o obecnou ekonomii a výuku (A), zdraví, vzdělání a blahobyt (I), právo a

ekonomii (K), ekonomické systémy (P),¹⁰⁾ ekonomii zemědělství a ekonomii přírodních zdrojů (Q), resp. ekonomii sídel, rurální a regionální ekonomii (R). Je ovšem navýsost pozoruhodné, že zatímco český ekonomický výzkum nevěnuje nijak zvláštní pozornost problematice ekonomie práce a demografické ekonomie (J), v očích „evropských“ výzkumníků je tato problematika naopak jednou z nejdůležitějších. Obdobně je tomu tak i v případě průmyslové organizace (L), čili de facto analýzy tržní struktury, tržního chování a výkonnosti. Tuzemští ekonomové se zřejmě raději orientují na otázky metodologie a dějin ekonomických učen (B), které však nejsou vůbec přitažlivé pro ostatní Evropany. Tyto informace nabízejí jak tabulky 3 a 4, tak grafy 3 a 4.

Graf 3

Porovnání tematické struktury českých a evropských časopiseckých publikací (1999 – 2002)

Graf 4

Porovnání tematické struktury českých a evropských časopiseckých publikací (1999 – 2002)

Příliš nepřekvapuje, že k poměrně frekventovaným tematům ekonomického výzkumu náleží doma i ve vyspělé Evropě matematické a kvantitativní metody (C),

10) S výjimkou roku 1999, v němž byl zájem „českých“ ekonomů o tuto problematiku nadprůměrně vysoký.

mikroekonomie (D), makroekonomie a monetární ekonomie (E), mezinárodní ekonomie (F), finance (G), veřejná ekonomie (H) a ekonomický rozvoj, technologická změna a růst (O). Jak je ovšem zřetelné z výše uvedených grafů, nejméně ve dvou případech shledáváme neopomenutelné rozdíly v relativním významu tematických oblastí. Mám na mysli jednak výrazně odlišnou míru pozornosti věnovanou matematickým a kvantitativním metodám „českými“ a „evropskými“ autory statí, jednak rozdílné vnímání důležitosti mikroekonomie, resp. makroekonomie a monetární teorie těmito autory. Hovoříme-li přitom o matematických a kvantitativních metodách, není až tak podstatný samotný aktuální rozdíl v průměrné procentuální hodnotě příslušného kódu JEL (cca 2,6 %), jako rozdíl v procentuální hodnotě za poslední dva roky (2001, 2002). Ten činí přibližně 3,8 %, resp. 9,6 % ve prospěch tuzemských ekonomů, což naznačuje, že bude-li již tak vysoký zájem o danou problematiku v České republice přetrvávat či dokonce růst, bude se v tomto ohledu domácí ekonomický výzkum svou orientací vzdalovat ekonomickému výzkumu ve vyspělé Evropě (samozřejmě, *ceteris paribus*).

Rozdíly ve vnímání významu mikro- a makroekonomie spolu s monetární ekonomikou jsou znázorněny v grafu 5. Poněvadž lze argumentovat tím, že česká ekonomická obec z historických důvodů zatím nedostatečně rozlišuje mezi mikroekonomií v úzkém slova smyslu a průmyslovou organizací, jsou hodnoty klasifikačních kategorií D a L pro účely komparace agregovány.

Graf 5

Relativní význam makro- a mikroekonomie v českých a evropských časopisech (1999 – 2002)

Při pohledu na graf 5 je zcela evidentní, že závěry předchozích (v textu uvedených) studií jsou platné, i když jsou tyto studie zaměřeny poněkud jinak než moje práce. Ačkoliv se rozdíl ve významu prisuzovanému mikro- a makroekonomické problematice „českými“ ekonomy mezi léty 1999 a 2002 snížil, přesto v rozporu se zahraničním postojem v tuzemském výzkumu nadále přetrvává výrazná dominance makroekonomie nad mikroekonomií. Navíc je v České republice klíčové postavení makroekonomie v systému ostatních ekonomických disciplín zdánlivě neotřesitelné. Tomu nasvědčuje stabilně dosahovaný, zhruba čtvrtinový podíl kategorie E v souboru všech 19 kategorií JEL.

5. Závěr

I když výsledná čísla nejsou kvůli problémům se zaokrouhlováním tak docela přesná, použitá metodika výzkumu vede k některým zjištěním, jež stojí za zamyšlení.

Ukazuje se, že ekonomové pracující pro tuzemské instituce znatelně preferují ve své výzkumné práci makroekonomickou problematiku před problematikou mikroekonomickou. To je však opačná tendence než kterou pozorujeme v pracích ekonomů z evropských zemí s dlouhodobě fungujícím tržním hospodářstvím. V této souvislosti je možno vyslovit domněnku, že existující rozdíl v preferencích výzkumníků odráží doznívající ekonomickou transformaci v České republice. Odborné diskuse o transformačním procesu se často odehrávaly převážně v rovině makroekonomické a jakási tradice silně makroekonomického uvažování zřejmě přetrvává v tuzemské ekonomické obci dodnes. Bylo by jistě inspirativní konfrontovat uvedenou domácí zkušenost se zkušenostmi ostatních postsocialistických zemí střední a východní Evropy, k tomu ale bohužel chybí vhodný časopisecký materiál.

Ekonomové působící v České republice rovněž projevují nebyvalý zájem o metodologii a dějiny ekonomických učení a stále více se orientují na problematiku matematických a kvantitativních metod. Zejména první uvedený rys tuzemského ekonomického výzkumu je zvláštní, neboť v mezinárodním měřítku zájem o „dějiny idejí“ na půdě tzv. ekonomie hlavního proudu spíše uvádá (viz Blaug, 2001). Lze se domnívat, že zde jistou roli sehrává neexistence specializovaného tuzemského periodika, které by poskytovalo domácím historikům ekonomické vědy obdobný publikační prostor, jaký poskytuje odborníkům na management např. časopis *Moderní řízení*. Ostří tohoto argumentu ovšem poněkud otupuje přístupnost zahraničních časopisů typu *European Journal of the History of Economic Thought* „českým“ autorům. Rovněž lze namítnout, že pokud jde např. o dějiny hospodářství, tak výrazný rozdíl v četnosti článků publikovaných ve zkoumaných časopisech nelze nalézt. Rozhodující je pravděpodobně to, že popularita metodologie a dějin ekonomických učení v domácích podmínkách dosud pramení z deficitu pocítovaného v předlistopadové éře marxistické politické ekonomie, kdy byla tato vědní disciplína prezentována zkráceně v rámci tzv. kritik buržoazních teorií. Je-li tomu tak, zájem o problematiku by měl postupem času klesat na úroveň podstatně bližší mezinárodnímu standardu.

Obdobná hypotéza o „dohánění“ cizího vzoru připadá v úvahu také v případě matematických a kvantitativních metod, i když v této oblasti je asi na místě zdůraznit vliv mladých ekonomů, často absolventů standardních ekonomických kurzů západní provenience. Tito ekonomové studiem v zahraničí (či v tuzemských vzdělávacích institucích s výukovým modelem převzatým ze zahraničí) získávají solidní znalosti ekonometrie a matematické ekonomie, které se posléze snaží prakticky uplatnit. Jelikož v minulosti byl význam problematiky, o které hovořím, v tuzemském ekonomickém výzkumu poddimenzován, dosahuje zájem o matematické a kvantitativní metody v současnosti svého rozkvětu. Je ovšem pravděpodobné, že jakmile se stane aplikace těchto metod v české ekonomii běžnou tak, jak je tomu ve vyspělé Evropě, rozdíl mezi mírou významu přisuzovaného problematice doma a v zahraničí poklesne.

Naopak je možné očekávat vzestup zájmu domácích ekonomů o trh práce a demografické problémy, neboť oproti cizině je v České republice tento zájem (soudě alespoň podle analyzovaných časopiseckých publikací) překvapivě nízký. Nabízí se myšlenka, zda tento stav není rovněž dozvukem ekonomické transformace a s ní dlouho spojeného „českého zázraku“, tedy poměrně mírné nezaměstna-

nosti provázející transformační procesy. Lze se pouze dohadovat o tom, že aktuální problémy na trhu práce a problémy svázané s fenoménem stárnutí české populace se s jistým odstupem promítanou do odborných studií zveřejňovaných v prestižních tuzemských ekonomických periodících. To by podnítilo další konvergenci tematických struktur domácího a evropského ekonomického výzkumu.

Všechny výše nastíněné hypotézy lze snadno odmítnout s poukazem na chybnou metodiku realizovaného výzkumu. Zřejmě nejvážnější námitka přitom bude směřovat proti předpokladu, že zvolené časopisy vskutku zachycují směr, kterým se ekonomický výzkum u nás a ve vyspělé Evropě ubírá. Aby byla však tato námitka oprávněná, musela by prokazatelně existovat systematicky odlišná orientace výzkumných prací uveřejňovaných např. v domácích podmínkách v „univerzitních“ časopisech *Ekonomická revue*, *Národohospodářský obzor*, *E+M Ekonomie a Management* apod. Nebo by v České republice musela prokazatelně existovat významná skupina ekonomů, kteří zásadně publikují pouze v zahraničních časopisech, přičemž se tematická náplň jejich publikací opět podstatně liší od prezentovaných zjištění.

Přesto, že *Politická ekonomie* i *Finance a úvěr* podle dostupných šetření favorizují statě autorů náležejících do okruhu pracovníků vydávajících institucí,¹¹⁾ nedíky důkazy o tom, že by to nějakým způsobem působilo na tematickou strukturu publikovaných článků. Kontrolní výzkum tematické struktury příspěvků přednesených na dvou dosavadních výročních konferencích České společnosti ekonomické navíc platnost mnoha zjištění potvrzuje.¹²⁾ Pokud se tedy zdají být závěry této stati opírající se o vybraný vzorek publikací příliš kontroverzní, nechť je to pobídkou pro další výzkumy zahrnující širší počet analyzovaných komunikačních médií či uspokojivější výzkumnou metodiku.

Literatura

- Bairam, E. I.:** Communication: Institutional Affiliation of Contributors to Top Economic Journals, 1985-1990. *Journal of Economic Literature*, 1994, č. 2, s. 361-373.
- Baumann, M. G., Werden, G. J., Williams, M. A.:** Rankings of Economic Departments by Field. *American Economist*, 1987, č. 1, s. 56-61.
- Blair, D. W., Cottle, R. L., Wallace, M. S.:** Faculty Ratings of Major Economics Departments by Citations: An Extension. *American Economic Review*, 1986, č. 1, s. 264-267.
- Blaug, M.:** No History of Ideas, Please, We're Economists. *Journal of Political Economy*, 2001, č. 1, s. 145-164.
- Coupé, T.:** Revealed Performances: Worldwide Rankings of Economists and Economics Departments 1969-2000. European Center for Advanced Research in Economics and Statistics, Université Libre de Bruxelles, 2002 (<http://homepages.ulb.ac.be/~tcoupe/ranking.html>).
- Davis, P., Papanek, G. F.:** Faculty Ratings of Major Economics Departments by Citations. *American Economic Review*, 1984, č. 1, s. 225-230.

11) Výsledky analýzy institucionální příslušnosti autorů statí uveřejněných v letech 1999 – 2002 ukazují, že průměrné zastoupení autorů působících na Vysoké škole ekonomické činí v *Politické ekonomii* cca 40,9 %, ve *Financích a úvěru* pak 12,3 %. Pokud jde o autory působící na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, v České národní bance, resp. na Ministerstvu financí České republiky, jejich průměrné zastoupení činí v *Politické ekonomii* 9,5 %, 10,9 %, resp. 0,7 %, ve *Financích a úvěru* pak 12,6 %, 30,1 %, resp. 1,6 %. Tyto výsledky jsou plně v souladu se zahraničními zkušenostmi a nemusejí být nutně negativně hodnoceny.

12) Např. se potvrzuje, že makroekonomická problematika je v tuzemsku oblíbenější než problematika mikroekonomická. Jestliže v roce 2000 činil podíl klasifikační kategorie E v souboru všech kategorií JEL cca 26,2 % a v roce 2002 22,5 %, podíl kategorií D a L činil dohromady 9,6 % (2000), resp. necelých 14 % (2002).

- Diamond, A. M., Jr.:** The Core Journals of Economics. *Current Contents*, 1989, č. 1, s. 4-11(a).
- Diamond, A. M., Jr.:** Most-Cited Economics Papers and Current Research Fronts. *Current Contents*, 1989, č. 2, s. 8-11(b).
- Dusansky, R., Vernon, C. J.:** Rankings of U.S. Economics Departments. *Journal of Economic Perspectives*, 1998, č. 1, s. 157-170.
- Elliott, C., Greenaway, D., Sapsford, D.:** Who's Publishing Who? The National Composition of Contributors to Some Core US and European Journals. *European Economic Review*, 1998, č. 1, s. 201-206.
- Fletcher, J. (ed.):** *The Use of Economics Literature*. London, Butterworths 1971.
- Jansen, D. W.:** Ranking Federal Reserve System Research Departments by Publications in Professional Journals. *Journal of Macroeconomics*, 1991, č. 4, s. 733-742.
- Kalaitzidakis, P., Mamuneas, T. P., Stengos, T.:** European Economics: An Analysis Based on Publications in the Core Journals. *European Economic Review*, 1999, č. 4-6, s. 1150-1168.
- Klusoň, V.:** Vzpomínky na budoucnost. *Politická ekonomie*, 2003, č. 1, s. 17-21.
- Laband, D. N.:** Publishing Favoritism: A Critique of Departmental Rankings on Quantitative Publishing Performance. *Southern Economic Journal*, 1985, s. 510-515.
- Laband, D. N., Piette, M. J.:** The Relative Impacts of Economics Journals: 1970-1990. *Journal of Economic Literature*, 1994, č. 2, s. 640-666.
- Laband, D. N., Sophocleus, J. P.:** Revealed Preferences for Economics Journals: Citations as Dollar Votes. *Public Choice*, 1985, s. 317-324.
- Laband, D. N., Tollison, R. D.:** On Secondhandism and Scientific Appraisal. *The Quarterly Journal of Austrian Economics*, 2000, č. 1, s. 43-48.
- Liebowitz, S. J., Palmer, J. C.:** Assessing the Relative Impacts of Economics Journals. *Journal of Economic Literature*, 1984, č. 1, s. 77-88.
- Lucas, R. F.:** Contributions to Economics Journals by the Canadian Economics Profession, 1981-1990. *Canadian Journal of Economics*, 1995, č. 4a, s. 949-960.
- Macháček, M.:** Politická ekonomie 1999 – 2001: několik poznámek k tematické struktuře českého akademického periodika. In: Červenka, M., Kliková, Ch. (red.): *Hospodářská politika v tranzitivních ekonomikách III*. Ostrava, EkF VŠB-TU 2002, s. 225–235.
- McDowell, J., Amacher, R. C.:** Economic Value of an In-House Editorship. *Public Choice*, 1986, č. 2, s. 101-112.
- Medoff, M. H.:** The Ranking of Economists. *Journal of Economic Education*, 1989, č. 4, s. 405-415.
- Roční hodnocení výzkumného záměru řešeného v roce 2002 a vybraná publikační činnost.** Ostrava, EkF VŠB-TU 2002.
- Stigler, G. J., Stigler, S. M., Friedland, C.:** The Journals of Economics. *Journal of Political Economy*, 1995, č. 2, s. 331-359.

COMPARISON OF THE THEMATIC STRUCTURE OF JOURNAL ARTICLES BY CZECH AND EUROPEAN ECONOMISTS

Martin MACHÁČEK, VŠB – Technical University Ostrava, Sokolská 33, CZ – 701 21 Ostrava (e-mail: martin.machacek@vsb.cz).

Abstract:

The paper deals with the thematic structure of journal articles according to the Journal of Economic Literature (JEL) classification system. For this purpose, three representative periodicals from 1999 to 2002 are analysed by examining the publications by Czech and European economists. The research methodology is as follows. First, the institutional affiliation of the journals' contributors is identified by examining the information provided by the authors in their articles. Second, the JEL classification stated in the journals is investigated with respect to co-authorship issues and the relative significance of the multiple JEL codes. The results indicate that when compared to the rest of Europe, Czech economists prefer macroeconomic problems to the microeconomic ones and have a strong bias for the methodology and history of economic thought, as well as for the mathematical and quantitative methods. On the other hand, Czech researchers exhibit a markedly lower interest in labour and demographic economics.

Keywords: economic research, journal articles, thematic structure, institutional affiliation, international comparisons

JEL Classification: A10, A14, A19